

Pohjoisin Lappi

Loppuraportti Rohkelikot -teemahanke

8.1.2016 – 31.12.2017

Loppuraportti

1. Toteuttajan nimi

Pohjoisimman Lapin Leader ry
Jäämerentie 19, 99600 Sodankylä
Toiminnanjohtaja Hanna-Leena Pesonen, puh. 040 760 4108
Projektipäällikkö Eeva Kulpakko 1.2.-30.9.2016

Hankkeen toteutuskunnat ovat Pohjoisimman Lapin Leader ry:n toiminta-alueen kunnat Utsjoki, Inari, Sodankylä, Pelkosenniemi, Kemijärvi, Salla ja Savukoski.

2. Hankkeen nimi, hanketunnus ja toteutusaika

Rohkelikot -teemahanke, kehittäminen
Hankenumero 19491

Toteutusaika 8.1.2016 - 31.12.2017

3. Yhteenveto hankkeesta

Teemahankkeen tavoitteena on ollut nuorten osallisuuden ja toiminnallisen demokratian lisääminen, nuorten kotiseutuidentiteetin vahvistaminen sekä alueella asumisen, yrittämisen ja viihtyvyyden mahdollisuuksien kirkastaminen. Lisäksi hankkeen avulla on kannustettu kyliä omaehtoiseen kehittämiseen palveluiden saatavuuden säilymiseksi ja parantamiseksi sekä innostettu kyliä kokeiluihin ja uusiin avauksiin kylien palvelujen kehittämiseksi. Teemahanke on toteutettu koko Pohjoisimman Lapin Leader ry:n toiminta-alueella (Utsjoki, Inari, Sodankylä, Savukoski, Pelkosenniemi, Kemijärvi ja Salla) Tylypahka- teemahanke on sisältänyt investointitoimenpiteitä sekä niihin liittyviä koordinaatiokustannuksia. Teemahankkeeseen on sisällytetty koordinointiosio johtuen toiminta-alueen laajuudesta ja kohderyhmästä. Teemahankkeen toimenpiteiden valinnassa on nostettu ensisijalle ne toimenpiteet, jotka ovat lähtöisin lasten- ja nuorten omista ideoista ja tarpeista sekä ne, joihin on sisällytetty rohkeutta ja kokeiluja.

Pohjoisimman Lapin Leader ry:n alue on erittäin harvaan asuttua: asukastiheys on 0,6 asukasta neliökilometrillä vaihdellen kunnittain 0,17 - 2,49 välillä. Kunnat ovat maantieteellisesti laajoja ja välimatkat pitkiä. Lasten ja nuorten määrä alueen kunnissa on vähäinen. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja viihtyvyys ovat haaste ja edellyttää kehittämistoimia koko alueella. Tämän takia myös Peloton Pohjoisin -strategiassa yhdeksi painopisteeksi on määritelty nuoret. Nuorten sitoutuminen alueeseen ja oma-aloitteinen osallistuminen kotiseutuun pidetään tärkeänä.

Pohjoisin Lappi

Rohkelikot-teemahankkeen tarkoituksena on ollut nostaa lasten ja nuorten tarpeet ja toiveet kehittämisen keskiöön. Teemahankkeen avulla on haluttu tehdä näkyväksi, että Leader Pohjoisimman Lapin alue on lapsille ja nuorille myös mahdollisuuksien kotiseutu. Tätä kotiseutuaan lapset ja nuoret arvostavat ja jossa he haluavat asua ja elää myös tulevaisuudessa. Teemahanke mahdollistaa rohkeat avaukset ja uusien toimijoiden mukaan saamisen kehittämistoimintaan ja kokeilemaan hankkeen toteutusta.

4. Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

4.1.1. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on: Manner Suomen Maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020

Hanke toteuttaa Pohjoisimman Lapin Leader ry:n Peloton Pohjoisin -strategiaa ja siinä erityisesti Tulevaisuus häikäisee - Nuorten-Leader painopistettä sekä Elämisen edellytykset - palvelut, infra, asuminen painopistettä sekä keinoista Uutta etsimässä - kokeiluja ja rohkeutta.

Rohkelikot -teemahankkeen tavoitteena oli tehdä Leader -työtä tunnetuksi myös uusille toimijoille ja saada uusia toimijoita mukaan strategian mukaiseen kehittämistoimintaan ja hanketyöhön. Peloton Pohjoisin -strategiassa 2014 - 2020 lasten ja nuorten osallistuminen on nostettu yhdeksi kehittämisen kohteeksi. Myös panostus lasten ja nuorten positiivisiin paikkakokemuksiin, harrastusmahdollisuuksiin sekä nuorten työelämän kokeiluihin on asetettu keskeisiksi toimiksi. Näiden kautta halutaan innostaa nuoria omaehtoiseen kehittämiseen sekä vaikuttamaan omaan ympäristöön, tukea lasten ja nuorten hyvinvointia ja viihtyvyyttä kotiseudulla.

Tämän teemahankkeen kautta on pyritty nostamaan lasten ja nuorten tarpeet ja toiveet kehittämisen keskiöön. Lisäksi Leader-yhdistys on halunnut tehdä näkyväksi, että Leader Pohjoisimman Lapin alue on lapsille ja nuorille myös mahdollisuuksien kotiseutu, jota lapset ja nuoret arvostavat ja jossa he haluavat asua ja elää. Teemahanke mahdollisti rohkeat avaukset ja uusien toimijoiden mukaan saamisen kehittämistoimintaan ja kokeilemaan hankkeen toteutusta.

Peloton Pohjoisin -strategiassa 2014 - 2020 on painopisteenä elämisen edellytykset; palvelut, infra ja asuminen. Palvelujen saatavuus ja toimiva perusinfra ovat harvaan asutuilla alueilla kynnyskysymys alueen viihtyvyyden, vetovoimaisuuden, asumisen ja alueella yrittämisen kannalta. Teemahankkeiden kautta on pyritty nostamaan esille se, miten maaseudun asukkaat pääsevät vaikuttamaan itseään, elinympäristöään ja palvelujaan koskevaan suunnitteluun. Näillä vaikutusmahdollisuuksilla voidaan luoda parempia palveluita ja lisätä siten kylien vetovoimaisuutta.

Pohjoisin Lappi

Rohkelikot -teemahankkeen avulla on pyritty innostamaan kyliä omaehtoiseen kehittämiseen palveluiden saatavuuden säilymiseksi ja parantamiseksi. Pohjoisimman Lapin Leaderin näkökulmasta kyläläiset ja kylissä toimivat organisaatiot ja seurat ovat oman alueensa parhaita asiantuntijoita ja heidän vahvuutenaan voidaan pitää vahvaa sitoutumista ja aktiivisuutta omien toimenpiteiden toteuttajana. Tällä teemahankkeella on haluttu lisäksi tukea niitä kyliä ja yhteisöjä, joilla on tahto ja ideoita uudistaa palveluja sekä testata tuleeko alueelta ideoita ja millaisia palvelujen omatoimiseksi uudistamiseksi tarjoamalla siihen pienimuotoista rahoitusta. Teemahanke mahdollisti Leader-verkostojen hyödyntämisen yksittäisten toimijoiden toimenpiteissä sekä tarjosi tukea kylien palvelujen kehittämiseen. Leader-ryhmän kautta yksittäisten toimenpiteiden toteuttajat saivat ohjausta ja neuvontaa hankesuunnitteluun ja toimenpiteiden toteuttamiseen liittyen. Teemahanke mahdollisti myös rohkeat avaukset ja uusien toimijoiden mukaan saamisen kehittämistoimintaan.

Teemahankkeiden laajemmat tavoitteet olivat:

- lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja viihtyvyyden parantaminen
- lasten ja nuorten positiiviset paikkakokemukset ja kotiseutuidentiteetin vahvistaminen
- lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen
- kylien palvelutarjonnan turvaaminen ja monipuolistaminen
- organisoidun vapaaehtoistyön kehittäminen
- innovaatioiden ja kokeilujen edistäminen kylissä
- joustavien työntekemisen muotojen lisääminen

4.1.2. Teemahankkeen tavoitteet

Rohkelikot -teemahankkeen tavoitteena oli saada innostettua erityisesti lapsia ja nuoria sekä muita kylien ihmisiä oman alueen kehittämiseen pienten toimenpiteiden kautta. Teemahankkeen toisena tavoitteena oli parantaa kylien palveluita pienten kehittämistoimenpiteiden avulla.

Tylypahka-teemahankkeessa etsittiin

Teemahankkeiden toimenpiteiden tavoitteet

- nuorten innostaminen ja sitouttaminen yhdistystoimintaan ja kehittämishankkeisiin
- nuorten omat projektit
- lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan ja harrastusmahdollisuuksien parantaminen
- nuorten työelämän kokeilut, harjoittelu- ja työpaikat omassa kylässä
- toiminnallisen yrittäjyyskasvatuksen edistäminen
- uudet palvelukokeilut, erityisesti kotiin tuotavat palvelut ja virtuaaliset lähipalvelut
- hyvinvointia ja alueen viihtyvyyttä tukevan infran parantaminen yhteisöllisyyttä kehittäen

Pohjoisin Lappi

- palveluteknologiataitojen ja verkko-osaamisen kehittäminen
- kylätalojen toiminnan monipuolistaminen yhteisöllisyyttä kehittämällä ja eri ikäryhmien kohtaamisia parantaen
- alueen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen liikunnan, virkistämisen ja kulttuurin voimin
- luovan työn ja etätöiden edistäminen infraa parantamalla
- matalan kynnyksen yrittämisen edistäminen

Tylypahka- ja Rohkelikot teemahankkeiden hankesuunnitelman mukainen tavoite oli 25 nuorten ideoimaa/toteuttamaa toimenpidettä, 25 uutta avautusta ja kokeilua palvelujen kehittämiseksi sekä 30 uutta toimijaa.

Tylypahka- ja Rohkelikot teemahankkeet vastasivat näihin asetettuihin tavoitteisiin hyvin. Rohkelikot- teemahankkeessa toimenpiteitä oli yhteensä 17, joista uusia toimijoita oli yhdeksän. Rohkelikot- teemahankkeessa oli 15 kehittämistoimenpidettä, jotka pohjautuivat lasten ja nuorten omista ideoista lähteviin toiveisiin. Rohkelikot- teemahankkeessa oli palvelujen kehittämiseen liittyviä kokeiluja ja avauksia 10 kehittämistoimenpidettä.

Tylypahka-teemahankkeessa toteutuneita investointitoimenpiteitä oli yhteensä 22, joista uusia toimijoita oli 17. Tylypahka- teemahankkeessa oli 17 investointitoimenpidettä, jotka pohjautuivat lasten ja nuorten omista ideoista lähteviin toiveisiin. Palvelujen parantamiseen liittyviä kokeiluja ja avauksia oli 16 investointitoimenpidettä Tylypahkassa.

Tylypahka- ja Rohkelikot teemahankkeilla oli yhteensä 38 toimenpidehakemusta. Teemahankkeilla oli yhteensä 32 toimenpidettä, jotka toteutettiin lasten ja nuorten idean/toiveen perusteella. Palveluja kehittäviä toimenpiteitä oli teemahankkeilla yhteensä 26 toimenpidettä. Uusia toimijoita oli hakijana teemahankkeissa yhteensä 26. Lisäksi monen toimenpiteen toteuttamisessa oli mukana muita yhteistyökumppaneita, jotka eivät olleet varsinaisia teemahankkeen hakijoita.

4.2 Toteutus

4.2.1 Toimenpiteet

Teemahankkeiden projektipäällikkö aloitti työnsä 1.2.2016. Teemahankkeen projektipäällikkö vastasi teemahankkeen koordinoimisesta, kuten tiedottaminen suunnittelu ja toteutus. Lisäksi hän vastasi hakijoiden innostamisesta ja toimenpiteiden hakemisen neuvonnasta ja ohjaamisesta. Projektipäällikkö palkattiin 50 % Rohkelikot -teemahankkeen kehittämisosiolle noin kahdeksan kuukauden ajaksi (1.2. - 31.9.2016). Projektipäälliköltä edellytettiin muun muassa paikallistuntemusta, nuorisotyön osaamista ja hyviä verkostoja sekä hanketuntemusta. Erillisen työntekijän palkkaaminen teemahankkeelle oli perusteltua, koska Pohjoisimman Lapin Leader ry:n toiminta-alue on erittäin laaja ja kohderyhmä on erityistä tukea tarvitsevaa. Nuorten

Pohjoisin Lappi

ideoista nousevien hankkeiden hakuprosessi on vaativampi prosessi, koska hakijatahoksi tarvitaan hankkeesta vastuun ottava hakija. Tällöin koordinaattorin tehtävänä oli hakea nuorten ideoille hallinnoija. Lisäksi aidosti lapsilta ja nuorilta tulevien ideoiden keräämiseen meni runsaasti työaikaa. Toimenpiteiden hakuprosessi vaati siis erityisen paljon aktivointia, suunnittelua ja neuvottelua. Nuoret ovat kohderyhmänä haastavia tavoittaa hanketyöhön ja se vaatii erityistä osaamista ja verkostoja. Leader-ryhmän toimintarahan työntekijöillä ei ollut tähän riittävää nuorisolan osaamista. Lisäksi projektipäällikön palkkaamista tuki teemahankkeen runsas kiinnostus ja hakijamäärä.

Rohkelikot -teemahankkeeseen saapui hakuajan puitteissa yhteensä 18 hakemusta. Alkuperäisten hakemusten kokonaiskustannusarvio oli yhteensä 163.222,21€. Rohkelikot-teemahankkeen toimenpiteisiin oli budjetoitu 140.000€. Yksi hakijoista perui hakemuksensa hakuajan päättymisen jälkeen. Pohjoisimman Lapin Leaderin hallitus valitsi toteutettavat kehittämistoimenpiteet valintakriteerien perusteella 30.8.2016. Näitä toimenpiteitä oli yhteensä 17 ja niiden kokonaiskustannusarvio oli yhteensä 132.093,33€. Ohessa lyhyet selvitykset Rohkelikot- teemahankkeessa toteutetuista toimenpiteistä.

Rohkelikot -teemahankkeen kehittämistoimenpiteiden tiivistelmät:

1. Utsjoen kunta / sivistystoimi; Utsjoen kunnan toimenpiteenä oli nuorten peliohjelmoinnin lyhytkurssi (5pv). Kurssi oli suunnattu 10-18 -vuotiaille erityisesti saamelaisille nuorille. Toimenpiteen tarkoituksena oli sovittaa peliohjelmointi saamelaiseen kulttuurikontekstiin. Kurssin vetäjät tulivat Jyväskylän yliopiston tietotekniikan laitokselta. Kaksikulotteisten pelien ohjelmointikielenä on C#, joka mahdollistaa saamenkielen käytön ohjelmoinnissa. Toteutettu.

2. Pyhän kyläyhdistys ry; Lasten tulevaisuus, Lastu -tapahtuma. Lastu -tapahtuma järjestettiin, jotta lasten tarpeet ja toiveet saadaan näkyväksi ja jotta erilaisista palvelumahdollisuuksista saatiin tietoa ja ymmärrystä. Tapahtuman laajempaan tavoitteena on lisätä ymmärrystä omaehtoisesta paikallisesta kehittämisestä, eri mahdollisuuksista palvelujen järjestämiseen ja lasten osallisuudesta palvelujen kehittämisessä. Tapahtuman laajana tavoitteena oli lisätä ymmärrystä omaehtoisesta paikallisesta kehittämisestä, uusista mahdollisuuksista palvelujen järjestämisessä sekä lasten osallisuudesta palvelujen kehittämisessä. Lastu-tapahtuman tarkoituksena oli tuoda esille lasten osallisuutta ja leikkiä. Pääpaino on lasten tekemisessä ja työpajoissa, jotka käsittelevät unelmien Pyhää kuvataiteen, musiikin ja lorujen muodossa. Tapahtuman tavoitteena on tuoda lasten ääni esiin heidän arkeaan koskeviin toimintoihin ja tiloihin liittyvässä keskustelussa sekä tuoda lasten maailma lähemmäksi aikuisia. Toteutettu

3. Rovaniemen Aikidoseura Ryu Koku Kan; Toimenpiteen tavoitteena oli nuorten harrastusmahdollisuuksien parantaminen Savukoskella ja Inarissa. Toimenpiteessä aloitettiin aikidotoiminta Savukoskella syksyllä 2016 ja kehitettiin jo aiemmin alkanutta toimintaa Ivalossa. Toimenpiteen kautta paikallisilla toimijoilla oli mahdollisuus suorittaa Suomen Aikidoliiton ohjaajakoulutus. Ohjaajat tulevat toimimaan Rovaniemen Aikidoseuran alaisuudessa omalla

Pohjoisin Lappi

kotipaikkakunnallaan. Lisäksi toimenpiteellä mahdollistettiin harjoittelijoiden osallistuminen lajileirille Rovaniemelle. Toimenpiteen hyödynsaajina olivat Inarin ja Savukosken nuoret, joille avautui uusi mahdollisuus harrastaa aikidoa omalla kotiseudullaan. Toteutettu

4. Astangajooga Ivalo ry; Toimenpiteellä lisättiin palvelutarjontaa lapsille ja nuorille Inarissa järjestämällä tanssikursseja pilottina ajalle 1.9.2016- 31.5.2017 (tanssitunnit Ivalossa 120h ja Inarissa 120h). Pilotointijakson jälkeen toimintaa pyritään kehittämään pysyväksi palveluksi Inariin ja mahdollisesti toimintaa laajennetaan esim. Utsjoelle. Toteutettu

5. Kemijärven kaupunki/ nuorisopalvelut; Nuoret harrastaa. Toimenpiteen tavoitteena oli kasvattaa lasten ja nuorten tietoutta sekä osaamista eri harrastusmuotoihin. Haettavalla rahoituksella toteutettiin kerran kuussa vuoden ajan 1-2 päivän harrastekokeiluja. Toimenpiteen lähtökohtana oli nuorilta saatu palaute vain nuorille suunnattujen harrastekurssien puuttumisesta. Nuoret olivat mukana toimenpiteen talkootyön toteutuksessa. 12 nuorta toimivat toimenpiteen vertaistiedottajina ja he vastasivat harrastekokeilujen tiedottamisesta ja laativat ilmoitukset kouluille ja sosiaaliseen mediaan. Toteutettu

6. Sámediggi/Saamelaiskäräjät; Toimenpiteen tavoitteena oli Saamelaisen perinnetiedon opettaminen saamelaisnuorille. Perinnetiedon ja saamelaiskäsitöiden (duodji) opettaminen järjestettiin kurssitoimintana Utsjoen, Inarin ja Vuotson alueella. Toteutettu

7. Kemijärven nuorisoneuvosto; Riehakas toimintapäivä nuorille. Toimenpiteen sisältönä oli nuorisoneuvoston toteuttama toimintapäivä nuorille. Toimintapäivän ohjelmassa oli paintballia ja tutustuminen seikkailupuisto Huimaan. Nuoret olivat toivoneet nuorisoneuvostolta tapahtumia ja retkiä. Toimintapäivän avulla pyrittiin aktivoimaan nuoria osallistumaan vahvemmin nuorisoneuvoston toimintaan. Nuorisoneuvoston jäsenet toteuttivat toimenpiteen talkootyön. Toteutettu

8. Vuojärvisseura ry; Vuojärvisseura haki rahoitusta oman kylän ja naapurikylien yhteisöllisyyttä, aktiivisuutta ja kehittämismyönteisyyttä lisäävään toimintaan. Vuojärvisseura oli koonnut kyläläisten toiveita siitä, miten seura voi parantaa kyläläisten viihtyvyyttä vauvasta vaariin. Lisäksi Vuojärvisseura oli ollut yhteydessä naapurikylien kyläyhdistysten puheenjohtajiin ja tiedustellut halukkuutta yhteistyöhön. Seura oli kuullut kyläläisten toiveita eri tapahtumissa ja järjestänyt kokouksia, joissa yhteiset toiveet on koottu ja valittu ne kärkitoiveet, joihin seura hakee rahoitusta Rohkelikot-teemahankkeesta. Nämä toimenpiteet palvelivat mahdollisimman laajasti kylän ja naapurikylien asukkaita lapsista aikuisiin. Lisäksi toimenpiteiden valinnassa on otettu huomioon se, että ne voitiin toteuttaa eri vuodenaikoina. Näin Vuojärven alueen viihtyvyyttä voidaan parantaa ympäri vuoden. Toimenpiteessä Vuojärvisseura toteutti hätäensiapu- ja atk-koulutukset, yhteisöllisyyttä ja kylien välistä yhteistyötä kehittävät kylien kierroksen, kylien treffit sekä päiväreissun Ikeaan. Näillä toimenpiteillä lisättiin yhteisöllisyyttä ja kylien välistä vuorovaikutusta sekä lisätään kyläläisten aktiivisuutta. Toteutettu

9. Lapin yliopiston ylioppilaskunta; Toimenpiteellä lisättiin korkeakouluopiskelijoiden ja Pohjois-Lapin yrittäjien välistä yhteistyötä järjestämällä vierailu Pohjois-Lappiin sekä kutsumalla

Pohjoisin Lappi

toimijoita Lapista Rekry-messuille Lapin yliopistolle lokakuussa 2016. Ylioppilaskunta järjestää vierailun Sodankylään, Inariin ja mahdollisesti muihin Pohjois-Lapin kuntiin. Vierailun aikana korkeakouluopiskelijat ja yrittäjät tapaavat ja keskustelevat työ- ja harjoittelumahdollisuuksista Ylä-Lapissa. Yrittäjillä ja työnantajilla on mahdollisuus esittäytyä opiskelijoille ja opiskelijoilla puolestaan työnantajille. Vierailulla ja Rekry-messuilla mahdollistettiin opiskelijoiden ja lappilaisten yrittäjien kohtaaminen ja verkostoituminen. Kasvokkain kohtaaminen antoi tilaisuuden yhdessä pohtia harjoittelu- ja työmahdollisuuksia myöskin uusista näkökulmista. Lapin pitkien etäisyyksien takia pohjoisimman Lapin yrittäjät, työnantajat ja korkeakouluopiskelijat eivät luonnollisesti kohtaa kovin usein. Ei toteutettu, hylättiin.

10. Torvisen kyläseura ry; Toimenpiteen avulla kyläseura aktivoi lapsia liikkumaan ja kokeilemaan uusia asioita. Torvinen toteutti toimenpiteessä kylän lasten toiveesta HopLop/Rollohalli retken sekä lasten laskettelukurssin Perhe Luoston laskettelukeskuksessa. Toteutettu.

11. Salmivaaran kyläseura ry; Salmivaara "sukupolvien kuilun yli kylähistorian kautta ". Salmivaaran toimenpiteen taustalla ovat historialliset tapahtumat ja mahdollisuus yhdistää nuorten osaamisen hyödyntäminen kylähistorian keruuseen. Vuonna 2017 Suomi täyttää 100v ja Salla 160 vuotta. Tähän historialliseen teemaan liittyen nuorison oli hyvä perehtyä oman alueen ja oman kylän historiaan. Kyläseura palkkasi kyläperinteen keruuseen ja ikäihmisten haastattelijaksi nuoren kesätyöntekijän, jonka työpanos vastasi 2 kuukauden työaikaa (kesätyö). Lisäksi kaksi muuta nuorta palkattiin 2-viikon kesätyöhön valokuvien ja muun materiaalin digitointiin sekä muihin avustaviin tehtäviin. Toimenpiteessä tehtävän digitoinnin kautta nuorilla säilyy tarinoiden kuulemisen mahdollisuus myös tulevaisuudessa. Lisäksi nuoret saivat työelämäkokeiluja omasta kylästään ja mahdollisuuden innostua ja sitoutua yhdistystoimintaan. Toteutettu.

12. Kemijäven kaupunki/ nuorisopalvelut; Kemijärven kaupungin toimenpiteenä oli pienempien lasten fantasiaseikkailupäivä. Fantasiaseikkailupäivässä toteutettiin sirkustyöpaja. Toimenpiteen toteuttamisessa oli yhteistyökumppaneina useita eri toimijoita, jotka vastasivat toimenpiteen talkootyöstä. Yhteistyökumppaneita olivat Pelastakaa Lapset ry, SPR ja MLL sekä ammattopiston lähihoitajaopiskelijat. Toteutettu

13. Kuoskun maamiesseura ry; Kuoskun maamiesseuran toimenpiteen taustalla oli kylän yhteisöllisyyden ja aktiivisuuden lisääminen koko perheen retken avulla. Maamiesseura oli koonnut kylän nuorten ja lapsiperheiden toiveita. Näiden toiveiden perusteella seura kokeili ensimmäistä kertaa hankehakemuksen tekoa. Kyläläiset kokivat, että virkistäytymiseen ja arjesta irtaantumiseen ei ole lieemmin aikaa ja mahdollisuuksia. Maa- ja porotaloustyöt sitovat paikkakunnalle tiiviisti ja arki on usein yksinäistä. Siksi perheiden yhteinen virkistäytymisretki koettiin tärkeäksi yhteisön kehittämiseksi. Kuoskun kylä koostuu pääosin porotilaperheistä sekä maataloista. Kuoskun alueella asuu paljon lapsiperheitä, lapsia ja nuoria kylässä on n. 35-40. Toimenpiteen avulla pyrittiin aktivoimaan kyläläisiä, erityisesti nuoria perheitä, yhteisöllisyyteen sekä kylän toiminnan kehittämiseen. Toteutettu.

14. Kemijärven kaupunki/ nuorisopalvelut; Nuorten elämää. Toimenpiteellä herätettiin nuoria ja vanhempia nuorten elämänhallintaan liittyvissä asioissa, erityisesti sosiaalisen median näkökulmasta. Hankkeessa käytiin läpi sosiaalisen median sääntöjä teatterin keinoin (6-9-luokat) ja teemaa jatketaan nettipoliisin kouluvierailuilla (6lk- ammattiopisto). Lisäksi toimenpiteeseen sisältyi valistusta päihteistä (päihdekokemusasiantuntija) ja elämänhallintaan liittyvistä asioista (ravinto, rahankäyttö, pikavipit). Toimenpiteen yksityinen rahoitusosuus katettiin vastikkeettomalla työllä, jonka toteuttavat ammattiopiston lähihoitajaopiskelijat sekä nuorisoneuvoston jäsenet. Toteutettu.

15. Sallan 4H-yhdistys ry; Sallan 4H-yhdistyksen toimenpiteen taustalla oli lapsiperheiden yhteisöllisyyden ja aktiivisuuden parantaminen. Toimenpide toteutettiin sallalaisten lapsiperheiden toiveesta. Perheet toivoivat edullista koko perheen retkeä. Yhdistys arvioi koko perheen kylpyläretken olevan sallalaisten lasten, nuorten elämässä aidosti merkityksellinen elämys, johon lapsiperheillä ei välttämättä muutoin ole mahdollisuutta. Retki aktivoi alueen lasten ja vanhempien yhteisöllisyyttä, aktiivisuutta ja kehittämistä, joten toimenpiteellä tulee olemaan pysyvää vaikutusta alueen hyvinvointiin ja viihtyvyyteen lapsiperheiden näkökulmasta. Toimenpiteen osallistujamäärä oli 2 linja-autollista. Toteutettu

16. SPR Sallan osasto; kylien palvelutarpeen kartoitus/esiselvitys. SPR selvitti Sallan kylien ihmisten tarpeita ja kylien palvelutarpeita. Lisäksi pyrittiin luomaan uusia kanavia kyläläisten mahdollisuuksiin osallistua ja kehittää vapaaehtoistoimintaa. Toimenpiteen kautta kartoitettiin avustustoimenpiteitä ja -tapoja, joilla voidaan helpottaa lapsiperheiden, nuorten, yksinelävien ja ikäihmisten asumista ja olemista kotona. SPR osasto vuokrasi ostopalveluna tarkoituksenmukaisen työntekijän n. 3 kk ajaksi tekemään selvitystyötä, koska SPR ei voinut itse toimia työnantajana.

17. Joutsijärven metsästäjät ry; Yhteistyöhanke Joutsijärven kyläyhdistyksen kanssa. Toimenpiteellä kartoitettiin Joutsijärven kylän asukkaiden palveluiden tarvetta ja lisäksi hankkeella pyrittiin vastaamaan näihin tarpeisiin kokeilemalla palveluiden pienimuotoista tuottamista. Toimenpiteen kartoituksen ja kokeilun erityiskohteena olivat kotiin vietävät, kotona asumista tukevat toimet/palvelut, joilla parannettiin ikäihmisten kotona asumisen edellytyksiä. Tässä toimenpiteessä kylän tarpeita kartoitettiin haastattelemalla asukkaita palvelutarpeista ja näihin tarpeisiin vastattiin kokeilemalla osa-aikaisen työntekijän palkkaamista. Toimenpiteessä tehtävän kartoitustyön ja työllistämiskokeilun kautta voitiin kannustaa alueen asukkaita, erityisesti nuoria, yrittäjyyteen. Kartoituksella ja kokeilulla selvitettiin, onko tällaiselle palvelulle tarvetta ja mitä asukkaat ovat valmiita palvelusta maksamaan. Lisäksi toimenpiteessä hyödynnettiin olemassa olevia yhteistyötahoja ja mahdollisista aiemmista hankkeista saatuja tuloksia. Pienen kylän palveluiden kartoitus ja palveluntuottaminen samassa hankeyhteydessä on tehokasta ja tarkoituksenmukaista. Saman hankkeen aikana saatiin tietoa tarvittavista palveluista ja kokeiltiin tarpeeseen vastaamista palkkaamalla osa-aikainen työntekijä Joutsijärven kylältä. Toimenpiteen tavoitteena oli madaltaa kyläläisten, erityisesti ikäihmisten kynnystä ottaa vastaan palveluita ja näin ollen lisätä heidän kotona elämisen mahdollisuuksia.

Pohjoisin Lappi

Toimenpiteeseen oli nimetty ohjausryhmä Joutsijärven kyläyhdistyksen ja metsästäjien jäsenistä. Toteutettu

4.2.2 Aikataulu

Toteutus

- hankehakemus vireille Hyrrään tammikuu v. 2016
- hankkeelle palkataan koordinaattori tammikuun 2016 aikana, työsuhde alkoi 1.2.2016 lukien
- haun avaaminen, tiedottaminen ja toimenpiteiden kokoaminen
- Rohkelikot kehittämishanke hakuajaksi 15.2. -15.8.2016
- hallitus valitsee rahoitettavat kehittämishankkeet 30.8.2016
- tuensiirtosopimusten laadinta toimenpiteiden toteuttajien kanssa 30.8.2016 jälkeen
- rahoitushakemusten täydentäminen ELY-keskukseen
- hankkeen toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen rahoituspäätöksen tultua, **milloin tuli?**
- taloussihteeri ilmoitti toimenpiteiden **toteuttajille lisää päivämäärä**, että hankkeiden toteutuksen voi aloittaa
- taloussihteeri pitää aloituspalaveriä toimenpiteiden toteuttajien kanssa ja neuvoo toimenpiteiden toteuttajia toteutuksessa ja maksatukseen liittyvissä tehtävissä.
- hankkeen maksatuksen haku
- taloussihteeri hoitaa hankkeen toteutus- ja maksatusohjeistuksen toimenpiteiden osalta yhdessä toimenpiteiden toteuttajien kanssa. Loppuraportin kokoaa toimintaryhmän henkilöstö.

4.2.2 Toteutuksen organisaatio ja resurssit

Teemahankkeen hallinnoijana toimii Pohjoisimman Lapin Leader ry. Yhdistyksen toiminnanjohtaja Hanna-Leena Talvensaari toimii hankkeiden johtajana. Taloussihteeri Minna Huikuri vastasi hankkeiden taloushallinnosta ja maksatushakemuksista. Pohjoisimman Lapin Leader ry:n hallitus toimii hankkeen ohjausryhmänä.

Toiminnanjohtajan työpanosta teemahankkeen johtamiseen oli kuukausitasolla n. 10 % kokonaistyöajasta. Työaika jakautui keskimäärin puoliksi investointi- ja kehittämishankkeille. Hankkeen johtaja vastasi hankkeen kokonaistoteutuksesta, työntekijän perehdytyksestä ja ohjaamisesta hankkeen aikana sekä palveluihin liittyvien uusien avauksien ja kokeilujen edistämisestä hankkeessa. Teemahankkeiden maksatuksesta ja alatoimenpiteiden maksatusohjeistuksesta vastasi Pohjoisimman Lapin Leader ry:n taloussihteeri, jonka työpanosta oli kuukausitasolla n. 15 % kokonaistyöajasta molemmille hankkeille. Taloussihteeri vastasi alahankkeiden toteutuksen ja maksatuksen ohjeistuksesta, johon hänellä on vankka osaaminen.

4.2.3 Kustannukset ja rahoitus

Toimenpiteiden toteutuneet kustannukset ovat yhteensä 86.037,41 € ja koordinoinnin osuus 23.822,30 €.

4.2.4 Raportointi ja seuranta (kokoukset, ohjausryhmätyöskentely)

Raportointi ja seuranta ovat toteutettu rahoituspäätöksen edellytysten mukaisesti. Ohjausryhmä on kokoontunut yhteensä 2 kertaa hallituksen kokousten yhteydessä 31.05.2016, 15.08.2016. Ensimmäisessä kokouksessa, 31.5.2016, hallitus valitsi Tylypahka- teemahankkeen toteutettavat toimenpiteet. Toisessa kokouksessa, 15.8.2016, hallitus valitsi Rohkelikot- teemahankkeen toteutettavat toimenpiteet. Kokoontumisissa/kokouksissa on käyty läpi teemahankkeiden yleistä kulkua ja alatoimenpiteiden toteutumisen etenemistä.

4.2.5 Toteutusolelutukset ja riskit

Rohkelikot -teemahankkeen hakuaika ei ollut hakijoiden kannalta aivan optimaalinen. Rohkelikot- teemahankkeen haku alkoi yhtä aikaa Tylypahka -teemahankkeen kanssa, eli 1.2.2016. Tylypahka- teemahankkeen haku päättyi keväällä 9.5.2016 ja Rohkelikot- teemahankkeen haku päättyi kesällä 15.8.2016. Keväällä monet toimijat olivat kiinnostuneita Tylypahka- investointituen hakemisesta ja kokivat ettei Rohkelikkojen haulla ole kiirettä. Kesäaikana hakijoiden ensisijaisena kiinnostuksen kohteena ei aina ollut kehittämistoimenpiteiden suunnittelu, joten hankeneuvonta ja hakemuksen valmistelu siirtyivät lähemmäs hakuajan päättymistä. Kesällä päättyvä Rohkelikkojen hakuaika olikin yllättävän haastava monelle hausta kiinnostuneille toimijoille. Useat hakijatahot kokivat Rohkelikkojen kesällä päättyvän hakuajan hankalaksi ja monet jättivät hakemuksen tekemisen aivan viime metreille. Tämän vuoksi osa hakemuksista ei valmistunut lainkaan tai toimenpidettä ei haettu niin laajana kokonaisuutena, kuin hakijataho oli aluksi suunnitellut. Nuorisopuolen toimijoiden näkökulmasta kesä oli liian kiireistä aikaa hankehakemusten tekemiseen ja lisäksi kuntapuolella toiminta oli minimissään kesän lomakauden vuoksi. Kyläyhdistysten huomio oli kesällä kiinnittynyt kesäajan muihin toimintoihin, kuten remonttitalkoiisiin, heinäntekoon, marjastukseen, sienestykseen sekä myös lomailuun.

Rohkelikot- teemahankkeen kehittämisenäkökulma oli osittain vaikea ymmärtää hakijoiden toimesta ja erityisesti uudet toimijat kokivat kehittämisen vaikeana sisäistää. Tämä kehittämistoimenpiteiden vaikea konkretisointi näkyi myös hakemusten sisällössä. Kaikki hakijat eivät osanneet muotoilla hakemuksiaan kehittämistoimenpiteen näkökulmasta. Rohkelikot- teemahankkeen kehittämistoimenpiteiden markkinointiin olisi pitänyt panostaa enemmän, mutta kesäaikana aktiivinen tiedottaminen tai aktivointitilaisuuksien pitäminen ei olisi tavoittanut kohdeyleisöään. Tämän vuoksi teemahankkeiden aktivointitilaisuudet pidettiin keväällä yhdessä Tylypahka -teemahankkeen kanssa. Lisäksi hankeneuvonnan antaminen kesällä oli haastavaa, kun hakijoiden kiinnostus hanketoimintaan ei ollut kesäaikana parhaimmillaan.

Teemahankkeiden tiivis koordinoinnin toteuttamisaikataulu ei vastannut siihen tarpeeseen, jonka aidosti lapsilta ja nuorilta tulevien toiveiden toteuttaminen olisi vaatinut. Lasten ja nuorten kuulemiseen tulee varata aikaa ja kattavasti keinoja, jotta aidot lasten ja nuorten toiveet saadaan kuuluville. Lisäksi näille toiveille tulisi vielä löytää virallinen hakijataho, joka sitoutuu toteuttamaan nuorten toiveet. Lapset ja nuoret elävät melko tiivisti sen hetkistä elämää, eikä heillä ole kykyä suunnitella omaa elämäänsä ja sitoutumistaan kovin pitkään. Nuorilta saadun palautteen perusteella he kokivat ideoiden keräämisen olevan turhaa, koska idean toteutuminen on epävarmaa tai he ehtivät muuttaa opintojen vuoksi pois paikkakunnalta ennen toteutumista. Nuorten ideoiden aitoon kuulemiseen ja toteuttamiseen olisi vaadittu huomattavasti enemmän suunnittelu-aikaa ja toteutuksen olisi pitänyt tapahtua nopeammin, kuin mihin teemahankkeen aikataulu taipui. Teemahankkeet vaativat koordinoinnilta runsaasti työtä, joka ei aina näkynyt lopullisissa hakemuksissa tai työntuloksissa.

4.3 Yhteistyökumppanit

Teemahankkeiden pääyhteistyökumppaneina ovat toimineet alatoimenpiteiden toteuttajat, kuten yhdistykset, kyläseurat, kunnat, metsästysseurat sekä muut yhteisöt. Yhteistyötä on tehty myös muiden toimijoiden kanssa, kuten esimerkiksi koulujen, seurakuntien sekä kuntien nuorisotyöntekijöiden kanssa.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Teemahankkeet olivat erittäin suosittuja ja niihin liittyen projektipäällikölle tuli runsaasti yhteydenottoja. Hakijatahoilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saadun palautteen perusteella teemahankkeet olivat erittäin pidetty hankemuoto, jota toivottiin säännöllisesti toteutettavaksi. Hakijoilta saadun palautteen perusteella Pohjoisimman Lapin Leader ry:n toiminta-alueella on selkeästi tarvetta teemahankkeiden kaltaisille pienille hanketoimenpiteille. Teemahankkeiden kautta pienille toimijoille avautuu mahdollisuus kokeilla Leader-rahoituksen hakemista ja saada kokemusta pienimuotoisesta hanketyöskentelystä.

Rohkelikot -teemahankkeen aikana projektipäällikkö antoi hankeneuvontaa lähes 50:lle kiinnostuneelle hakijataholle. Rohkelikkoihin saapui lopulta yhteensä 18 hakemusta, joista yksi hakija veti hakemuksensa pois hakuajan päättymisen jälkeen. Pohjoisimman Lapin Leader ry:n hallitus päätti rahoittaa 30.8.2016 kokouksessaan yhteensä 17 toimenpidettä. Yksi Rohkelikot- teemahankkeen hakijoista veti hakemuksensa pois hakuajan päättymisen jälkeen ja tämän vuoksi tätä hakemusta ei voitu valita rahoitettaviin toimenpiteisiin. Rohkelikot- teemahankkeen hakijoista uusia toimijoita oli yhteensä 9 hakijatahoa.

Pohjoisin Lappi

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Teemahankkeiden runsaan hakijamäärän perusteella Leader-ryhmän on perusteltua harkita jatkuvuutta teemahankkeiden toteuttamiseen. Teemahankkeiden avulla on saatu runsaasti aktivoitua uusia toimijoita sekä Leader-ryhmä on saanut näkyvyyttä alueella. Pohjoisimman Lapin Leader ry:n toiminta-alueella on runsaasti pieniä yhdistyksiä ynnä muita toimijoita, joilla ei ole resursseja toteuttaa isoja investointi- tai kehittämishankkeita. Teemahankkeet vastaavat näiden pienten toimijoiden tarpeeseen ja tekevät hanketoiminnan heille tutuksi. Tulevissa teemahankkeissa on järkevää pohtia tavoitteiden määrittelyä, niin että eri tavoitteisiin vastaavilla pienillä investointi- ja kehittämistoimenpiteillä on mahdollisuus hakea ajoittain teemahanketta. Rohkelikot- teemahankkeen aikana tuli esille useita ympäristöön ja luontoon liittyviä kehittämistoimenpiteitä, kuten vesistöjen kunnostus ja maisemanhoito. Nämä teemat eivät kuitenkaan sopineet Rohkelikot- teemahankkeen kehittämistoimenpiteiksi. Lasten ja nuorten viihtyvyyden lisäämiseen sekä heidän tarpeisiin vastaamiseen liittyvät teemahankkeet ovat varmasti ajankohtaisia myös tulevaisuudessa.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Hanna-Leena Pesonen

Hanna-Leena Pesonen
toiminnanjohtaja
Pohjoisimman Lapin Leader ry

Liitteet: lehtijutut (toimenpiteiden maksuhakemuksissa)